
Marko Simendić

Odraz društvenih prilika na pisanje specijalizovanog časopisa u Srbiji

Cilj ovog rada je bio da ispita kako se rat, društvena, ekonomska i politička kriza u Jugoslaviji od 1997. do 2002. godine odražavaju na tekstove u stručnom časopisu koji se ovim temama ne bavi. Proučavani su tekstovi u "Svetu kompjutera", najstarijem jugoslovenskom časopisu koji se bavi informacionim tehnologijama. Ekonomske prilike su sagledavane preko članaka vezanih za razvoj telekomunikacione infrastrukture i Interneta, modernizaciju jugoslovenskih ustanova i informatičkih manifestacija. Za analizu uticaja rata su korišćeni tekstovi o oružju na Internetu, medijskom ratu, računarskim komponentama i mrežnim igrima. Politička kriza se odrazila na članke vezane za zakonodavstvo, a za posledicu je imala pojavu tekstova u kojima se kritikuje stanje u zemlji. Dobijeni rezultati potvrđuju postojanje odjeka dominantnih društvenih odnosa na pisanje "Sveta kompjutera" i mogu pružiti sliku tadašnje društvene stvarnosti.

Uvod

Specijalizovani časopisi, kao i stručna literatura uopšte, su namenjeni uskom krugu ljudi sa ciljem da pruže informacije o problematici kojom se bave. Međutim, kako se prilike u društvu u manjem ili većem obimu projektuju na sve oblasti ljudskog delovanja, postojanje određenog nivoa projekcije društvene stvarnosti na pisanje takvog časopisa je očekivano. Cilj ovog rada je da pokaže u kolikoj se meri društveni odnosi u SRJ od 1997. do 2002. godine oslikavaju na članke u "Svetu kompjutera". Proučavani period, izabran za ovo istraživanje, posebno je značajan jer obuhvata političku, ekonomsku i društvenu krizu u Jugoslaviji, ratni period, kao i promenu jugoslovenske vlasti oktobra 2000. godine.

U ovom radu analiziran je sadržaj časopisa "Sveta kompjutera" u odnosu na stanje u zemlji sa ciljem da ponudi odgovor na pitanje o mogućnosti proučavanja društvenih prilika kroz analizu tekstova u specijalizovanim časopisima.

*Marko Simendić
(1985), Beograd,
Bulevar vojvode
Mišića 29, učenik 4.
razreda Filološke
gimnazije u Beogradu*

Materijal i metod

Za analizu je izabran "Svet kompjutera", najstariji srpski časopis koji se bavi računarstvom. Prvi broj ovog časopisa izašao je iz štampe novembra 1984. i od tada izlazi mesečno. Za potrebe ovog rada je uzet celokupan sadržaj svih izdanja časopisa u periodu od 1997. do 2002. godine. To vremensko razdoblje je posebno značajno za ovakvo istraživanje zbog toga što su to godine ekonomske, političke i društvene krize u SRJ. Proučavani vremenski period, pored rata, hronološki obuhvata i period posle promena na srpskoj političkoj sceni, što ga čini pogodnim za komparativnu analizu.

Prikupljanje građe i klasifikacija sadržaja

Početnu fazu istraživanja je činilo prikupljanje građe, odnosno izdvajanje članaka koji daju sliku društvene stvarnosti proučavanjem sadržaja redakcijske arhive "Sveta kompjutera".

Uporedo sa proučavanjem arhive sprovedena je prva klasifikacija sadržaja. Složenost društvenih odnosa je otežala određivanje jedinstvenog kriterijuma za odabir tekstova. Zato je kriterijum izgrađen na osnovu tada dominantnih društvenih odnosa. Odvojeni su oni tekstovi koji pružaju bilo kakav podatak o ekonomskim prilikama u SRJ, razvoju informacionih tehnologija kod nas, zakonodavstvu, kritici stanja u zemlji, odnosima sa svetskim silama i balkanskim državama, kao i oni koji se bave ratnom tematikom i vojnim vazduhoplovstvom. Zatim se pristupilo klasifikaciji tih tekstova po tematskoj srodnosti. Takav pristup analizi sadržaja je izrodio nekoliko velikih tematskih celina koje sadrže određene podgrupe. Na osnovu njih su formirane tabele koje pokazuju učestalost pojavljivanja određene vrste tekstova. Analiza sadržaja je primenjena na svim onim tekstovima gde prikaz učestalosti njihovog objavljivanja ne bi bio dovoljan ili bi dovodio do zaključaka koji se kose sa njihovom sadržinom.

Komparativni metod, zasnovan na analizi učestalosti objavljivanja tematski bliskih članaka, korišćen je u cilju uočavanja eventualnih pravilnosti između društvenih prilika u Srbiji i pojavljivanja odgovarajućih tekstova. Takođe je ova metoda pronašla svoju primenu u poređenju objavljenih tekstova u okviru svoje tematske celine ili van nje.

Rezultati i diskusija

Ekonomska situacija

Računari i njihove komponente sigurno ne spadaju u grupu proizvoda neophodnih za egzistenciju čoveka. Tako se povećanje njihove upotrebe među građanstvom i institucijama može smatrati pokazateljem ekonomskog razvoja.

U časopisu poput "Sveta kompjutera" taj se aspekt ekonomskog razvoja može posmatrati preko tekstova o razvoju jugoslovenske telekomunikacione infrastrukture, primeni informacionih tehnologija (u daljem tekstu IT), u modernizaciji jugoslovenskih institucija i održanim manifestacijama vezanim za računare i informatiku. Takvi tekstovi su svrstani u odgovarajuće podgrupe i njihov broj i učestalost objavljivanja su prikazani na tabeli 1.

Tabela 1. Učestalost objavljivanja tekstova po grupama

Oblast	Godina					
	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.
Razvoj infrastrukture	5	16	6	6	6	23
Informatičke manifestacije	15	10	8	4	14	44
Primena računara u modernizaciji	9	5	1	0	4	2

Razvoj telekomunikacione infrastrukture. Povećanje broja tekstova ove vrste 1998. godine u odnosu na 1997. govori o početku aktivnijeg razvoja Interneta u SRJ koji će zbog rata i ekonomske krize biti otežan narednih godina. Modernizacija jugoslovenske telekomunikacione infrastrukture u značajnijem obimu će otpočeti tek posle promena na političkom vrhu SRJ. Tako je i broj tekstova koji govore o tome u toku 2002. godine skočio na 23.

Informatičke manifestacije. Budući da su najčešće finansirani od strane domaćih firmi, zastupnika inostranih kompanija, informatički sajmovi i konferencije su dobar pokazatelj ekonomskih prilika. Podaci o broju takvih manifestacija govore o konstantnom padu broja informatičkih manifestacija od 1998. do 2000. godine. Uzrok ove pojave leži u nestabilnosti posleratnog tržišta i nepoverenju stranih kompanija prema domaćim uvoznicima. Posebnu težinu ima činjenica da se od 8 opisanih manifestacija 1999. godine 5 održalo pre početka rata, dok dva od tri posleratna teksta ove tematike prikazuju dva sajma koja se tradicionalno održavaju, bez obzira na informatičke trendove. Prvi je prikazan informatički segment jesenjeg Novosadskog sajma i ocenjen kao siromašan (Kuzmanović 1999a), dok je drugi tekst činio prikaz CD izdanja na beogradskom Sajmu knjiga (Bubanja 1999a). U prilog tvrdnji o povezanosti ekonomskih prilika i tekstova u "Svetu kompjutera" govori i naglo povećanje broja informatičkih manifestacija krajem 2001. i u toku 2002. godine kao rezultata ekonomske stabilizacije i interesovanja države za unapređenje svojih službi.

Primena računara u modernizaciji ustanova. Pad broja tekstova koji se bave ovim segmentom upotrebe računara od 1999. i 2000. godine je jedan od pokazatelja odraza posleratne stagnacije jugoslovenske ekonomije

na polje informatike. Sa druge strane, mali broj ovakvih tekstova 2001. i 2002. godine se može posmatrati kao posledica smanjene aktuelnosti ovakvih vesti zbog sve šire pristupačnosti računara. Ovde se vidi postepeno smanjenje i gubljenje uticaja društvenih prilika na pisanje specijalizovanog časopisa o određenoj temi usled njene popularizacije. Naravno, reč je o onim temama koje spadaju u oblast kojom se taj specijalizovani časopis bavi. Postajući opšte poznate, takve teme prestaju da budu novina za čitaoce, usled čega opada broj objavljenih tekstova koji se na njih oslanjaju.

Rat

Proučeno je 36 članaka vezanih za bombardovanje SRJ, borbena sredstva i odjeke ratnih sukoba na Internetu (tabela 2). Među njima su bila tri opisa hardverskih komponenti, 12 tekstova o mrežnim igrama, 9 članaka o sajtova na Internetu koji sadrže informacije o oružju i 11 o medijskom ratu.

Bombardovanje SRJ se na "Svet kompjutera" odrazilo u vidu velikog povećanja broja članaka vezanih za rat i oružje u toku 1999. godine. U skladu sa tim, zapažena je i promena dizajna naslovne strane časopisa koja je do tada najčešće bila u skladu sa njegovom tematikom. U ratnim mesecima, u aprilskom, majskom i junskom izdanju "Sveta kompjutera", na toj strani su dominirali motivi borbenih aviona i stilizovane crno-bele me-
te, popularnog "targeta".

Tabela 2. Zastupljenost tekstova vezanih za rat i oružje po godinama

Godina	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.
Broj tekstova	3	3	25	2	3	0

Društvene prilike retko utiču na rubriku o hardveru. Ona najčešće zavisi od domaćih distributera kompjuterske opreme i njihove volje da ustupe neki proizvod na testiranje. Međutim, zbog čestih prekida u snabdevanju električnom energijom i posledica koje nestabilnost električnog sistema može imati na rad računara, UPS-ovi (Unlimited Power Supply, uređaji za neprekidno napajanje i regulaciju napona) su postali aktuelni. Objavljen je po jedan tekst o ovim komponentama u junu i julu 1999. godine (Ilić 1999a i 1999b). Pisano je i o efektima koje česti prekidi u snabdevanju električnom energijom imaju na mrežne servere, pa tako i na medijsku sliku koju oni pružaju (Pelemiš 1999a).

Članak pod naslovom "Poručnik JNA u vrhu Microsofta" nije svrstan ni u jednu od pomenutih kategorija, jer mu tu po sadržini nije ni mesto. Naime, u članku se govori o intervjuu sa Kristijanom Đerkesom, direktorom Microsofta za južnu i jugoistočnu Evropu, ali je autor teksta odlučio da sadržaj intervjua u kome se najviše govori o Microsoft-ovoj politici

prema Jugoslaviji i tržištima istočne Evrope podredi činjenici da je Đerkeš, rođen u Sloveniji, studirao vojnotehničku akademiju u Zagrebu i, shodno tome, nosio čin poručnika JNA (Pavlović 1999a). Svakako, radi se o triku koji je trebalo da poboljša prodaju časopisa naglašavanjem onih činjenica koje bi se mogle dovesti u vezu sa tadašnjom političkom situacijom.

Zakonodavstvo

U toku 1997. i 1999. godine nije objavljen nijedan članak vezan za zakonodavstvo (tabela 3). Razlozi za takvo stanje 1997. godine leže u nedostatku zakona koji bi regulisali kompjuterski kriminal. Međutim, posle pomaka na ovom planu 1998. godine, ova tema prestaje da bude aktuelna sve do 2001. godine.

Razloge za neprimenjivanje mera protiv kompjuterskih kriminalaca 1999. i 2000. možemo pronaći u prećutoj podršci tadašnje vlasti prema hakerima koji su bili deo jugoslovenskog odgovora na propagandni rat na Internetu. U posleratnom periodu je zakon o kompjuterskom kriminalu potisnut u drugi plan zbog elementa zabrane piraterije koja je garantovala određeni nivo socijalne stabilnosti. Ovakvo stanje je, usled konsolidacije organa nove vlasti, preovlađivalo šest meseci posle petooktobarskih promena kada stidljivo započinju prve inicijative u smeru zakonskog regulisanja ovih pitanja. (Swanwick 2001a i Marković 2001a). Sličnu sudbinu su delili i mnogi drugi zakoni, pa se primer zakona protiv kompjuterskog kriminala može posmatrati u svetlu krize domaćeg pravosuđa. Sledeće, 2002. godine, ova tema biva potisnuta usled povećanog interesovanja za sprečavanje Telekomovog monopola. Ova dva pitanja su do pisanja ovog rada (kraj 2003. godine) ostala nerešena.

Tabela 3. Zastupljenost tekstova vezanih za zakonodavstvo po godinama

Godina	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.
Broj tekstova	0	2	0	1	4	2

Kritika stanja u Jugoslaviji

Prvi ovakav članak se pojavljuje tek u septembru 2000. godine i govori o linkovima na Internetu koji pružaju informacije o načinima za emigriranje iz Jugoslavije (Ilić 2000a). Posle petooktobarskih promena 2000. broj ovakvih članaka raste, pa ih 2001. ima četiri, a 2002. šest. Ta novina je došla kao posledica stvaranja nove rubrike, "Ja, igrač". U njoj se autor najčešće osvrće na probleme vezane za usporen razvoj domaće telekomunikacione infrastrukture (Kuzmanović 2001a) i o posledicama legalizacije softverskog tržišta u Srbiji, (2001b). Međutim, objavljeni članci nisu uvek

nužno vezani za računarsku tematiku, pa neki od njih neposredno daju sliku društvenih prilika, poput onog o manama služenja vojnog roka u SRJ (2001c).

Tabela 4. Zastupljenost tekstova vezanih za kritiku stanja u Jugoslaviji

Godina	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.
Broj tekstova	0	0	0	1	4	6

Zaključak

Smanjen broj objavljenih tekstova vezanih za razvoj telekomunikacione infrastrukture, kompjuterske manifestacije i primenu računara u modernizaciji u periodu od 1999. do petooktobarskih promena 2000. godine je rezultat ekonomske krize nastale posle rata 1999. godine. Sam rat se na "Svet kompjutera" odrazio u vidu broja članaka o ratu i oružju i promene naslovne strane, u skladu sa tim. Kroz sporost u zakonskom regulisanju kompjuterskog kriminala vidi se kriza pravosudnog sistema u toku 1999. i 2000. godine, kao i povećano interesovanje za donošenje ovakvih zakona u sklopu reforme srpskog pravosuđa u toku 2001. i 2002. godine. Veliki uticaj na pisanje "Sveta kompjutera" je ostavila opšta napetost u Srbiji koja je obeležila period neposredno pre promene vlasti 2000. godine. Tako, po prvi put, "Svet kompjutera" nudi načine za emigriranje. Iz navedenog vidimo kako se dominantne društvene pojave (rat, politička, ekonomska i društvena kriza) oslikavaju na pisanje stručnog časopisa. Postojanje jasne refleksije društvene stvarnosti pruža mogućnost za proučavanje društvenih prilika analizom tekstova u specijalizovanom časopisu.

Međutim, rezultati istraživanja mogu biti posebno bleđi ukoliko se za cilj istraživanja postavi dokazivanje ili opovrgavanje postojanja društvene pojave koja u proučavanom periodu nije dominantna.

Zahvalnost. Ovom prilikom bih želeo da se zahvalim gospodinu Tihomiru Stančeviću i redakciji "Sveta kompjutera" što su mi omogućili pristup redakcijskoj arhivi časopisa. Na pomoći u formiranju hipoteze i podršci u radu se zahvaljujem gospodinu Aleksandru Rafailoviću.

Građa

1. Ekonomska situacija

1.1 Razvoj telekomunikacione infrastrukture

Stančević T. 1997. Godina velike Mreže. *Svet kompjutera*, 149:19

Dingarac D. 1997. BeoTelNet duplira kapacitet linka. *Svet kompjutera*, 150:20

- Stojanović N. 1997. Tehnologija iza Interneta. *Svet kompjutera*, 151:14
- Uskoković N. 1997. Internet euforija. *Svet kompjutera*, 151:14
- S. K. 1997. Nova mreža BBS-ova. *Svet kompjutera*, 154/155:36
- Popović S. 1997. Novo iz "Bandur filma". *Svet kompjutera*, 157:12
- Popović S. 1998. Mreža u očima statistike. *Svet kompjutera*, 161:25
- Dingarac D. 1998. Nove linije, novi provajderi. *Svet kompjutera*, 162:27
- Dingarac D. 1998. BeoTelNetove nove linije. *Svet kompjutera*, 163:25
- Stojičević D. 1998. .yu: Prvi niški provajderi. *Svet kompjutera*, 163:25
- Dingarac D. 1998. EUNet u Subotici. *Svet kompjutera*, 163:25
- Stojičević D. 1998. EI + Internet = EI-NET. *Svet kompjutera*, 164:15
- Dingarac D. 1998. xDSL i kod nas. *Svet kompjutera*, 164:30
- Pelemiš D. 1998. Net forum '98. *Svet kompjutera*, 164:15
- Dingarac D. 1998. I*Net nudi novitete. *Svet kompjutera*, 164:15
- Dingarac D. 1998. 20000 korisnika EUneta. *Svet kompjutera*, 165:26
- Stojičević D. 1998. Bogato Niško provajding proleće – Banker Internet, *Svet kompjutera*, 165:29
- Dingarac D. 1998. V.90 u Beogradu. *Svet kompjutera*, 167:25
- Dingarac D. 1998. Četvrt decenije. *Svet kompjutera*, 167:25
- Dingarac D. 1998. BeoTelNet na Alfi. *Svet kompjutera*, 168:21
- Dingarac D. 1998. Domaći Internet domeni. *Svet kompjutera*, 168:20
- Dingarac D. 1998. Internet kafe u Zaječaru. *Svet kompjutera*, 170:25
- Dingarac D. 1999. EUNet na 4 Mb/s. *Svet kompjutera*, 172:25
- Dingarac D. 1999. Medias net. *Svet kompjutera*, 172:24
- Stojičević D. 1999. "Pogled" na Internet. *Svet kompjutera*, 174:28
- Dingarac D. 1999. Besplatni Internet. *Svet kompjutera*, 175:19
- Dingarac D. 1999. Internet na kredit. *Svet kompjutera*, 178:10
- Stojičević D. 1999. Internet klubovi u Nišu. *Svet kompjutera*, 182:15
- Dingarac D. 2000. Četiri godine Interneta u Jugoslaviji. *Svet kompjutera*, 186:21
- Stojičević D. 2000. EUNet konačno u Nišu. *Svet kompjutera*, 187:15
- Stojičević D. 2000. YUInfo 2000. *Svet kompjutera*, 187:26
- Stojičević D. 2000. Internet razglednica iz Niša. *Svet kompjutera*, 190:21
- Bubanja B. 2000. Četvorocifren broj linija. *Svet kompjutera*, 192:19
- Marković S. 2000. Intervju sa ekipom YU NIC-a. *Svet kompjutera*, 193:19
- Marković S. 2001. Pojačana Akademska mreža. *Svet kompjutera*, 198:23
- Katilović D. 2001. Evropske Internet integracije. *Svet kompjutera*, 199:23
- Uskoković N. 2001. Povlastice za korisnike servisa 041. *Svet kompjutera*, 202/203:27
- Dingarac D. 2001. Yu provider info. *Svet kompjutera*, 205:23
- Popović S. 2001. YU Internet danas i sutra. *Svet kompjutera*, 205:11

- Dingarac D. 2001. Provider info. *Svet kompjutera*, 207:23
- Dingarac D. 2002. YU provider info. *Svet kompjutera*, 208:22
- Dingarac D. 2002. Kablovski Internet kod nas. *Svet kompjutera*, 209:25
- Dingarac D. 2002. Provider info. *Svet kompjutera*, 209:24
- Stojičević D. 2002. Nove telefonske govornice. *Svet kompjutera*, 209:25
- Bubanja B. 2002. Šest godina Interneta. *Svet kompjutera*, 210:17
- Uskoković N. 2002. Decenija Tehnikoma. *Svet kompjutera*, 210:17
- Dingarac D. 2002. Provider info. *Svet kompjutera*, 210:23
- Dingarac D. 2002. Kabl za svakoga. *Svet kompjutera*, 211:25
- Dingarac D. 2002. Kuda ide Internet?. *Svet kompjutera*, 212:23
- Dingarac D. 2002. Korak ka Evropi. *Svet kompjutera*, 213:20,21
- Dingarac D. 2002. Gigabitna kičma Akademske mreže. *Svet kompjutera*, 213:21
- Dingarac D. 2002. Provider info. *Svet kompjutera*, 213:21
- Bubanja B. 2002. Srbija na vezi. *Svet kompjutera*, 214/215:32,33
- Dingarac D. 2002. Telekom protiv VoIP. *Svet kompjutera*, 216:27
- Dingarac D. 2002. Bahatost monopoliste. *Svet kompjutera*, 217:18
- Bubanja B. 2002. Pre i postpaid Internet. *Svet kompjutera*, 217:22
- Mihailović V. 2002. SETNet – BBS, news i Linux. *Svet kompjutera*, 217:22
- Dingarac D. 2002. Art-tech 2002. *Svet kompjutera*, 217:22
- Popović S. 2002. Telekom poskupeo Internet. *Svet kompjutera*, 218:19
- Bubanja B. 2002. Bežična fiksna telefonija. *Svet kompjutera*, 219:29
- Pelemiš D. 2002. Kontrola Interneta u pokušaju. *Svet kompjutera*, 219:31
- Dingarac D. 2002. Monopol ostaje. *Svet kompjutera*, 219:31

1.2 Informatičke manifestacije

- Dingarac D. 1997. San FranCISCO u Beogradu. *Svet kompjutera*, 150:14,15
- Stojičević D. 1997. ElektroNova '97. *Svet kompjutera*, 150:14
- Dingarac D. 1997. Prevođenje u Oracle. *Svet kompjutera*, 150:15
- Swanwick A. 1997. Multimedija na srpskom. *Svet kompjutera*, 150:18
- Stojanović N. 1997. Tehnologija iza Interneta. *Svet kompjutera*, 151:14
- Uskoković N. 1997. Internet euforija. *Svet kompjutera*, 151:14
- N. S. 1997. Creative-Tech Week. *Svet kompjutera*, 152:14
- Dingarac D. 1997. DATUM ž97. *Svet kompjutera*, 153:16
- Ilić R. 1997. Creative Tech Week: Scene Strike 1 / Yet Another Lame Party. *Svet kompjutera*, 153:19
- Swanwick A. 1997. IBM VisualAge Roadshow. *Svet kompjutera*, 154/155:14,15
- Stančević T. 1997. 3M u Jugoslaviji. *Svet kompjutera*, 156:5
- Stojičević D. 1997. Seminar u Nišu. *Svet kompjutera*, 158:7

- Dingarac D. 1997. Octane u Beogradu. *Svet kompjutera*, 158:7
- Bubanja B. 1997. SinFon 97. *Svet kompjutera*, 159:9
- Stančević T. 1997. BS Procesor i Microsoft. *Svet kompjutera*, 159:9
- Stojičević D. 1998. Tesla i kompjuteri. *Svet kompjutera*, 162:9
- Matić Ž, Popović A. 1998. U.P.D.A.T.E. *Svet kompjutera*, 162:9
- Popović A, Matić Ž. 1998. U.P.D.A.T.E i Y.A.L.P. *Svet kompjutera*, 163:15
- Stojičević D. 1998. YU Info '98. *Svet kompjutera*, 164:15
- Pelemiš D. 1998. NetForum '98. *Svet kompjutera*, 164:15
- Dingarac D. 1998. DATUM '98. *Svet kompjutera*, 165:15
- Stojičević D. 1998. PogledNet. *Svet kompjutera*, 165:29
- Stojičević D. 1998. Morski sajmovi. *Svet kompjutera*, 165:15
- Dingarac D. 1998. Sajam tehnike. *Svet kompjutera*, 165:15
- Ilić R. 1998. Prvi međunarodni sajam računara i telekomunikacija, Beograd. *Svet kompjutera*, 169:11
- Dingarac D. 1999. RNP Web Party. *Svet kompjutera*, 171:7
- Ašković A. 1999. Elektronska trgovina u praksi. *Svet kompjutera*, 171:22
- Dingarac D. 1999. E-trgovina. *Svet kompjutera*, 171:7
- Stojičević D. 1999. ElektroNova '99. *Svet kompjutera*, 174:27
- Pisodorov V. 1999. Sajam Informatike i elektronike Zrenjanin '99. *Svet kompjutera*, 174:27
- Kuzmanović M. 1999a. Jesenji sajam, Novi Sad. *Svet kompjutera*, 182:13
- Stojičević D. 1999. Telsiks 99. *Svet kompjutera*, 182:12
- Bubanja B. 1999a. Sajam knjiga, Beograd. *Svet kompjutera*, 182:13
- Stojičević D. 2000. Elektronova 2000, Niš. *Svet kompjutera*, 186:11
- Stojičević D. 2000. YU Info 2000. *Svet kompjutera*, 187:26
- Kuzmanović M. 2000. Chaintech-ovi dani, Arandelovac. *Svet kompjutera*, 188:15
- Swanwick A. 2000. Dani "Tehnikoma". *Svet kompjutera*, 195:13
- Stojičević D. 2001. YU Info 2001. *Svet kompjutera*, 199:11
- Pisodorov V. 2001. Zrenjanin 2001. *Svet kompjutera*, 199:11
- Uzelac S. 2001. Chaintech dani. *Svet kompjutera*, 200:17
- Dingarac D. 2001. E-business konferencija. *Svet kompjutera*, 205:11
- Popović S. 2001. YU Internet danas i sutra. *Svet kompjutera*, 205:11
- Uzelac S, Stančević T. 2001. Pakom Roadshow. *Svet kompjutera*, 205:10
- Stojičević D. 2001. Telsiks 2001. *Svet kompjutera*, 205:10
- Dingarac D. 2001. LinuxFest i kursevi. *Svet kompjutera*, 206:24
- Stančević T. 2001. Windows XP promocija. *Svet kompjutera*, 206:9
- Jović R. 2001. CTX party. *Svet kompjutera*, 207:13
- Stojičević D. 2001. InESS 2001. *Svet kompjutera*, 207:12
- Ilić R. 2001. Intel Channel Conference. *Svet kompjutera*, 207:13

- Dingarac D. 2001. Sajam u Novom Sadu. *Svet kompjutera*, 207:13
- Bubanja B. TELFOR 2001. *Svet kompjutera*, 207:12
- Stefanović D. 2002. Otvoren MicronasNT. *Svet kompjutera*, 208:10,11
- Kosanović B. 2002. MSI IT Look. *Svet kompjutera*, 208:10
- Popović S. 2002. Dani Interneta. *Svet kompjutera*, 208:11
- Bubanja B. 2002. Sun dani. *Svet kompjutera*, 210:17
- Bubanja B. 2002. Šest godina Interneta. *Svet kompjutera*, 210:17
- Uskoković N. 2002. Decenija Tehnikoma *Svet kompjutera*, 210:17
- Bubanja B. 2002. Video Sat Show 2002. *Svet kompjutera*, 212:6
- Dingarac D. 2002. Sun competence center. *Svet kompjutera*, 212:6
- Dingarac D. 2002. Sun Day na FON-u. *Svet kompjutera*, 212:6
- Dingarac D. 2002. LinuxFest 02. *Svet kompjutera*, 212:7
- Bubanja B. 2002. Symantec prezentacija. *Svet kompjutera*, 212:7
- Dingarac D. 2002. Saradnja PKJ i G17plus. *Svet kompjutera*, 212:7
- Dingarac D. 2002. Tehnobank 2002. *Svet kompjutera*, 212:7
- Ašković A. 2002. CPL Jugoslavija. *Svet kompjutera*, 212:77
- Bubanja B. 2002. Sybase dan. *Svet kompjutera*, 213:8
- N. U. 2002. e-ide@. *Svet kompjutera*, 213:8
- Uzelac S. 2002. Chaintech ćošak. *Svet kompjutera*, 213:9
- N. U. 2002. Miš protiv siromaštva. *Svet kompjutera*, 213:9
- Orlić N. 2002. E-trgovina. *Svet kompjutera*, 213:9
- I. R. 2002. Ujedinjeni HP u Jugoslaviji. *Svet kompjutera*, 213:9
- Ašković A. 2002. U Jugoslaviji se igra vrhunski CS. *Svet kompjutera*, 213:75
- Stančević T. 2002. Sinergija 02. *Svet kompjutera*, 214/215:9
- Popović S. 2002. EliteSecurity leto. *Svet kompjutera*, 214/215:9
- Ilić R. 2002. Business Software Alliance. *Svet kompjutera*, 214/215:9
- Bubanja B. 2002. Srbija na vezi. *Svet kompjutera*, 214/215:32,33
- Ašković A. 2002. Letnja uzbuđenja. *Svet kompjutera*, 214/215:91
- Mihailović V. 2002. Scene Strike 6. *Svet kompjutera*, 216:17
- Ašković A. 2002. Vrelo leto. *Svet kompjutera*, 216:77
- Stančević T. 2002. Visinske pripreme. *Svet kompjutera*, 217:8
- Stojičević D. 2002. Desetostruki promet. *Svet kompjutera*, 217:8
- Jović R. 2002. Legalizacija i kursevi. *Svet kompjutera*, 217:8
- Stojičević D. 2002. ICEST 2002. *Svet kompjutera*, 217:9
- Popović S. 2002. DATUM 2002. *Svet kompjutera*, 217:9
- Dingarac D. 2002. Art-tech 2002. *Svet kompjutera*, 217:22
- Popović S. 2002. Telekomunikacije i razvoj. *Svet kompjutera*, 218:11
- Stojičević D. 2002. Art-tech. *Svet kompjutera*, 218:11
- Popović S. 2002. Otpor! Za IT razvoj. *Svet kompjutera*, 219:11

- Bubanja B. 2002. Tribina o lokalizaciji Windowsa. *Svet kompjutera*, 219:11
- Bubanja B. 2002. Symantech Integrated Security. *Svet kompjutera*, 219:11
- Stojičević D. 2002. Vozi, Miško!. *Svet kompjutera*, 219:11
- Popović S. 2002. OpenOffice na srpskom. *Svet kompjutera*, 219:13
- Popović S. 2002. Technology Now!. *Svet kompjutera*, 219:13
- Bubanja B. 2002. Chaintech vikend. *Svet kompjutera*, 219:13
- N. U. 2002. Sajam audio-opreme. *Svet kompjutera*, 219:13

1.3 Primena računara

- Jović R. 1997. Sve za zdravlje. *Svet kompjutera*, 148:22,23
- Popović S. 1997. Muzičarski raj. *Svet kompjutera*, 148:23
- Josimović J. 1997. Čuvar koji nikada ne spava. *Svet kompjutera*, 151:18
- Swanwick A. 1997. Cyber-library. *Svet kompjutera*, 152:14
- Swanwick A. 1997. Telemedicina i kod nas. *Svet kompjutera*, 153:16,17
- Popović S. 1997. Čekajući nebo. *Svet kompjutera*, 154/155:36
- Popović S. 1997. Bandur film na Mreži. *Svet kompjutera*, 156:7
- Swanwick A. 1997. Dekontaminacija. *Svet kompjutera*, 158:14,15
- Swanwick A. 1997. Čitanje mašinom. *Svet kompjutera*, 158:14,15
- Swanwick A. 1998. Časopis "Digital arts". *Svet kompjutera*, 162:9
- Swanwick A. 1998. Telemedicina na VMA. *Svet kompjutera*, 162:9
- Stojičević D. 1998. Kompjuterizovano ugostiteljstvo. *Svet kompjutera*, 165:15
- Stojičević D. 1998. Niški "Filmski susreti" na Mreži. *Svet kompjutera*, 169:24
- Dingarac D. 1998. .yu. *Svet kompjutera*, 171:21
- Radovanović A. 1999. 988 Internet. *Svet kompjutera*, 182:15
- Tufegđić M. 2001. mikroelektronika.co.yu. *Svet kompjutera*, 196:11
- Marković S. 2001. Dolijao Boža Pub. *Svet kompjutera*, 198:21
- Marković S. 2001. Informacioni sistem na Fizičkom fakultetu. *Svet kompjutera*, 201:24
- Smolenski N. 2001. Maxi diskont. *Svet kompjutera*, 207:23
- Dingarac D. 2002. Beograd 2021. *Svet kompjutera*, 209:24
- N. S. 2002. Elektronski portfolio. *Svet kompjutera*, 218:21

2. Rat

- Pavlović V. 1999a. Poručnik JNA u vrhu Microsoft-a. *Svet kompjutera*, 174:11

2.1 Oružje na Internetu

- Dingarac D. 1997. Borbeni avioni. *Svet kompjutera*, 156:12
- Dingarac D. 1997. Ratne mornarice. *Svet kompjutera*, 158:12
- Ćirković V. 1998. Istorija vojne avijacije. *Svet kompjutera*, 164:12
- Ćirković V. 1999. Strateško i taktičko oružje. *Svet kompjutera*, 174:23

- Kuzmanović M. 1999. Borbeni avioni. *Svet kompjutera*, 176:26
- Ašković A. 1999. Agresore, slomiću ti krila!. *Svet kompjutera*, 177:26
- Dingarac D. 1999. Domaći ratni avioni. *Svet kompjutera*, 180:35
- Joksimović G. 1999. Savremeni borbeni avioni. *Svet kompjutera*, 180:26
- Katilović D. 2002. Vojni helikopteri. *Svet kompjutera*, 209:26

2.2 Medijski rat

- Bubanja B. 1997. Otvoreni poziv. *Svet kompjutera*, 156:33
- Dingarac D. 1998. Rat na Mreži. *Svet kompjutera*, 170:23
- Dingarac D. Stančević T. 1998. Srpski hakeri "Crna ruka". *Svet kompjutera*, 170:23
- Dingarac D. 1999. Besplatni Internet. *Svet kompjutera*, 175:19
- Dingarac D. 1999. Internetom protiv bombi. *Svet kompjutera*, 175:4
- Popović S. 1999. Sajtovi o NATO agresiji. *Svet kompjutera*, 175:7
- Dingarac D. 1999. Na Mreži, na položaju. *Svet kompjutera*, 176:9
- Andelić B. 1999. Bez struje i Interneta?. *Svet kompjutera*, 177:7
- Pejić A. 1999. Ratovi koji dolaze. *Svet kompjutera*, 177:17
- Bubanja B. 1999. Iskustva webmastera. *Svet kompjutera*, 178:10
- Pelemiš D. 1999. Prvi hakerski rat. *Svet kompjutera*, 180:14

2.3 Računarske komponente

- Pelemiš D. 1999a. Bez struje i Interneta?. *Svet kompjutera*, 177:7
- Ilić R. 1999a. APC, Lucid i Macase UPS uređaji. *Svet kompjutera*, 177:11
- Ilić R. 1999b. Gaus G250 pretvarač napona. *Svet kompjutera*, 178:9

2.4 Mrežne igre

- Vasović N. 1999. Dalibore, polećemo!. *Svet kompjutera*, 175:47
- Ašković A, Vasović N. 1999. Nebo je naše. *Svet kompjutera*, 176:44
- Ašković A. 1999. Gospodari našeg neba. *Svet kompjutera*, 177:40
- Ašković A. 1999. Mi letimo u nebo i znamo svoj put. *Svet kompjutera*, 178:63
- Ašković A. 1999. Patriotska eskadrila. *Svet kompjutera*, 179:63
- Jojkić Đ. 1999. Patriotski džedaji. *Svet kompjutera*, 180:63
- Ašković A. 1999. Patriotska eskadrila. *Svet kompjutera*, 180:63
- Ašković A. 1999. F-22 u Eskadrili. *Svet kompjutera*, 181:58
- Kuzmanović M. 2000. The Operational Art of War II: Flashpoint Kosovo. *Svet kompjutera*, 186:65
- Ašković A. 2001. Eskadrila 4 =C=. *Svet kompjutera*, 197:81
- Ašković A. 2001. Srpska garda. *Svet kompjutera*, 199:81
- Ašković A. 2001. Srpski vukovi. *Svet kompjutera*, 199:81

3. Zakonodavstvo

- Swanwick A. 1998. Pirati na sudu. *Svet kompjutera*, 165:9
- Ikonić S. 1998. Hakeri pred zakonom. *Svet kompjutera*, 169:9
- Marković S. 2000. Zaključavanje vremena. *Svet kompjutera*, 195:19
- Marković S. 2001. Dolijao Boža Pub. *Svet kompjutera*, 198:21
- Swanwick A. 2001a. Kompjuterski kriminal. *Svet kompjutera*, 199:21
- Marković S. 2001a. Cyber kriminal. *Svet kompjutera*, 204:23,24,25
- Smolenski N. 2001. Krađa Internet vremena. *Svet kompjutera*, 206:21
- Jović R. 2002. Legalizacija i kursevi. *Svet kompjutera*, 217:8
- Stojičević D. 2002. Krivične prijave on-line. *Svet kompjutera*, 218:21

4. Kritika stanja u Jugoslaviji

- Ilić R. 2000a. Kako emigrirati. *Svet kompjutera*, 192:26
- Kuzmanović M. 2001a. Miš na usijanom limenom krovu. *Svet kompjutera*, 201:55
- Kuzmanović M. 2001b. The Untouchables. *Svet kompjutera*, 204:57
- Marković S. 2001v. Stagnacija razvoja Interneta u Srbiji. *Svet kompjutera*, 204:21,22
- Kuzmanović M. 2001. Godina opasnog života. *Svet kompjutera*, 206:57
- Kuzmanović M. 2002. Under pressure. *Svet kompjutera*, 208:57
- Kuzmanović M. 2002. Raid. *Svet kompjutera*, 210:59
- Kuzmanović M. 2002. Mi smo najgori, ali ovdje je najbolje. *Svet kompjutera*, 211:59
- Kuzmanović M. 2002. Čistota serbskoga jezika. *Svet kompjutera*, 212:57
- Kuzmanović M. 2002. Znam šta ste radili prošlog leta. *Svet kompjutera*, 216:55
- Kuzmanović M. 2002. Zakulisne radnje. *Svet kompjutera*, 218:55

Marko Simendić

Reflection of Social Circumstances on the Writing of a Specialized Magazine in Serbia

The aim of this research is to show how war and social, political and economic crisis reflect on specialized magazines which do not deal with these subjects.

Methodological approach. "Svet kompjutera" (The Computer World), the oldest Serbian magazine dealing with computer technologies, was analyzed. This magazine was first published in 1984. and has been published monthly since. The period from 1997 to 2002 has been researched.

This period is crucial, regarding the aim of this research. It is not only marked by war, but also by an economic crisis which resulted in changes on the Serbian political scene.

The initial phase of research consisted of gathering materials, but considering how extensive the researched subject is, it was not easy to find one unique criterion for the selection of contents. That is why the dominating social circumstances of that time were taken as a criterion: the contents regarding any aspect of the economic and political circumstances in the FRY were selected. After that, the contents were classified according to the subject matters relationship. The comparative method, based on statistics, has been used to identify possible regularities between the social circumstances in Serbia and the appearance of corresponding texts.

Results and discussion. The results indicate that the economic situation in the country could be followed through texts about the development of Internet, domestic software and events related to information technologies. The war could be followed through texts about simulation of combat airplanes, weapons on the Internet, media war, computer components and Internet gaming. In relation to the political situation, articles dealing with legislature, as well as criticism of the situation in Yugoslavia were analyzed.

Conclusion. According to this research, the texts in a specialized magazine are influenced by social circumstances. This conclusion is based on the fact that every magazine follows topicalities within its fields, which are inevitably a projection of a cause-consequence relationship between social relations and human activities. As a result of this, the dominating social relations can be easily monitored through the writing of specialized magazines, because the writing in this kind of magazine will hardly be influenced by censorship, due to a fairly small number of readers and a narrow set of topicalities. However, a specialized magazine as the only source of research may fail to provide information about those social relations that are not dominating at a given time. There are better ways to investigate these relations, using other kinds of publications and document as a source, providing that they were not being subjected to censorship.

Translated by Ljiljana Glišović

